

**АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС;
ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО**

УДК 342.9
DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2021.5.3.1>

АГАНІН Б. Ю.

**БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ: АНАЛІЗ ЕТИМОЛОГІЧНОГО ЗМІСТУ
ЯК ОБ'ЄКТНОЇ СКЛАДОВОЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ**

**ROAD SAFETY: ANALYSIS OF ETYMOLOGICAL CONTENT AS AN OBJECTIVE
COMPONENT OF ADMINISTRATIVE ACTIVITIES OF THE NATIONAL POLICE**

Констатовано, що статистичні дані чітко демонструють, що в Україні встановленні правила безпечної поведінки у транспортних процесах є недостатньо дієвими, контроль та моніторинг їхнього виконання шляхом здійснення охоронної діяльності є недостатнім, а забезпечення безпеки дорожнього руху як елемента публічної безпеки і порядку є вкрай актуальним завданням для органів публічної влади. Визначено, що якісно сформована система управління безпекою руху є запорукою попередження ДТП, а постійний моніторинг ризиків у транспортних процесах забезпечує можливість виявлення закономірностей, прогнозу їхнього впливу та наслідків. Тому беззаперечно безпека дорожнього руху є об'єктом різномірних адміністративно-правових відносин. Виявлено, в законодавстві України терміни «безпека дорожнього руху», «дорожній рух» використовуються, містяться їхні легальні визначення, однак: 1) їхнє розуміння адаптовано під потреби конкретного нормативно-правового акту; 2) нормативно-правові акти, що містять відповідні визначення вже втратили чинність або є застарілими чи результатом спільної діяльності представників міжнародної спільноти. Запропоновано наступні стратегічні документи щодо безпеки дорожнього руху в Україні розробляти з орієнтуванням на забезпечення безпеки дорожнього руху (нині чинна Стратегія орієнтована на підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні), а всі супутні нормативно-правові акти стратегічного значення (наприклад, План реалізації такої стратегії на поточний рік та Державні програми) мають апелювати однаковим термінологічним апаратом. З огляду на наявність наукової дискусії щодо визначення базових термінів, які складають зміст розуміння словосполучення «безпека дорожнього руху», уточнено авторське бачення її розуміння зокрема як стан урегульованих суспільних відносин при якому мінімізовані з боку публічних суб'єктів ризики для учасників руху, що здійснено шляхом проведення комплексу державних, регіональних та місцевих управлінських, забезпечувальних, охоронних та захисних заходів з метою недопущення заподіяння фізичної та моральної шкоди людині, пошкодження або знищення об'єктів рослинного та тваринного світу, а також завдання збитків матеріальним цінностям та благам конкретної особи, суспільства та держави в цілому.

Ключові слова: адміністративна діяльність, безпека, безпека дорожнього руху, дорожній рух, дорожньо-транспортна пригода, забезпечення внутрішньої безпеки, Національна поліція, публічна безпека.

It has been established that statistical data clearly demonstrate that in Ukraine the establishment of rules for safe behavior in transport processes are insufficiently effective, control and monitoring of their implementation through the implementation of security activities is insufficient, and ensuring road traffic safety as an element of public safety and order is an extremely urgent task for state authorities. It was determined that a well-formed traffic safety management system is the key to prevention of road accidents, and constant monitoring of risks in transport processes provides the opportunity to identify patterns, predict their impact and consequences. Therefore, road safety is undoubtedly the object of various administrative and legal relations. It was found that the terms "road safety" and "traffic" are used in the legislation of Ukraine, their legal definitions are included, but: 1) their understanding is adapted to needs of a specific regulatory legal act; 2) such acts already lost their validity or outdated or it is a result of joint activities representatives of international community. It is suggested that the following strategic documents regarding road safety in Ukraine must be developed with a focus on ensuring road safety (the current Strategy is aimed at increasing the level of road safety in Ukraine), and all accompanying regulatory and legal acts of strategic importance (for example, the Plan for the implementation of such a strategy on the current year and State programs) should use the same terminological apparatus. In view of the existence of a scientific discussion on the definition of the basic terms that make up the meaning of the understanding of the phrase "road safety", the author's vision of its understanding, in particular, as a state of regulated social relations in which the risks for road users are minimized by public entities, has been clarified, which was carried out by carrying out a complex of state, regional and local management, security, security and protective measures with the aim of preventing physical and moral harm to a person, as well as material values and benefits of a specific person, society and the state as a whole.

Key words: *administrative activity, security, road traffic safety, road traffic, traffic accident, ensuring internal security, National Police, public safety.*

Постановка проблеми. Ризик виникнення несприятливих подій є головним критерієм реалізації безпеки [1, с. 5]. У дорожньому русі «несприятливою подією» є дорожньо-транспортна пригода (далі – ДТП) або наявність постраждалих в ДТП, виникнення яких пов'язане з великою кількістю чинників ризику [2, с. 85].

Так, в Україні за 2019 рік працівники поліції склали 3 мільйони протоколів щодо порушення правил дорожнього руху. У цей період часу сталося близько 160 тисяч ДТП. В аваріях загинули 3 454 людини, з яких 164 – діти. У ДТП також були травмовані 32 тисячі осіб. Лише тільки у Києві в 2019 році в результаті ДТП загинули 137 осіб [3]. Для порівняння, за 2018 рік у країні трапилося понад 150 тисяч ДТП, загинуло 3350 осіб. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, у 2018 році показник смертності в Україні у ДТП становить 13,7 смертей на 100 тисяч осіб. Тут країна посідає 104 місце. Перше у Ліберії – 35,9. При цьому інші країни мають набагато кращі показники: Польща – 125 місце, Молдова – 126, Угорщина – 138, Білорусь – 132, Румунія – 121, Словаччина – 148. Значно гірші вони хіба що у Росії, котра перебуває на 72 місці при смертності 18 осіб на 100 тисяч населення. За 2018 рік Україна втратила більше людей в ДТП, ніж будь-яка інша країна Європейського Союзу. У Франції за рік у дорожніх пригодях загинуло 3248 осіб, при тому, що населення країни більше на 25 мільйонів осіб. У Німеччині при населенні у 81 мільйон громадян смертність склала 3265 осіб. Набагато краща статистика у Великобританії, 66-мільйонна країна за рік втратила 1825 осіб. Польща за практично ідентичного з Україною населення у 2018 році мала 2862 смертельних випадки на дорогах країни [3].

Окремо зазначимо, що у 2020 році на українських дорогах трапилось понад 168 тисяч ДТП, із яких близько 26 тисяч – з постраждалими. За цей же період загалом загинула 3541 людина, зокрема 168 дітей, 1198 пішоходів та 235 велосипедистів [4]. А за 10 місяців 2021 року в Україні сталося 154 480 ДТП. Це на 14% більше, ніж за аналогічний період попереднього року. Натомість випадки аварій із постраждалими зменшилися на 6%, а із загиблими – на 9% [5].

Таким чином, статистичні дані чітко демонструють, що в Україні встановленні правила безпечної поведінки у транспортних процесах є недостатньо дієвими, контроль та моніторинг їхнього виконання шляхом здійснення охоронної діяльності є недостатнім, а забезпечення безпеки дорожнього руху як елемента публічної безпеки і порядку є вкрай актуальним завданням для органів публічної влади.

Окрім цього, на необхідність прийняття невідкладних заходів з управління ризиками у сфері дорожнього руху наголошували і наголошують фахівці Організації Об'єднаних Націй наводячи наступні невтішні статистичні дані. Щороку майже 1,3 мільйона людей гине внаслідок ДТП, понад 3000 смертей щодня. За прогнозами, якщо не вжити негайних та ефективних заходів смертність унаслідок ДТП стане основною причиною смерті у світі до 2030 року [6].

Відповідно, якісно сформована система управління безпекою руху є запорукою попередження ДТП, а постійний моніторинг ризиків у транспортних процесах забезпечує можливість виявлення закономірностей, прогнозу їхнього впливу та наслідків. Тому беззаперечно безпека дорожнього руху є об'єктом різнорідних адміністративно-правових відносин.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика піднятого питання розкривається як у межах навчальної літератури, так і комплексних наукових праць вітчизняних вчених. Зокрема вагому наукову цінність мають сформульовані думки таких науковців як: Л. Абрамова, О. Бурлака, О. Герасимюк, В. Доненко, В. Заплатинський, О. Калюк, С. Константинов, В. Куліков, М. Лазаренко, Г. Птиця, І. Ткаченко, Т. Швець та інших. Втім, об'єктно-предметна складова цього дослідження відрізняється від раніше представлених наукових здобутків зазначених вчених. А також виявлені вище актуальні завдання до розв'язання органами публічної влади у цій сфері сукупно обґрунтовують його своєчасність та необхідність здійснення.

Метою статті є розкриття етимологічного змісту категорії «безпека дорожнього руху» як об'єктної складової адміністративної діяльності Національної поліції.

Виклад основного матеріалу. Загалом забезпечення безпеки дорожнього руху як один із напрямів діяльності Національної поліції, є досить складним об'єктом не лише адміністративного права, але й наукових досліджень. Передусім, це пов'язано із його неоднозначним трактуванням у вітчизняних і зарубіжних джерелах, а також відсутністю однаковості наукових поглядів на трактування таких вихідних для нього термінів, як «дорожній рух», «безпека дорожнього руху», «забезпечення безпеки дорожнього руху», «система безпеки дорожнього руху», «організація забезпечення безпеки дорожнього руху», «засоби забезпечення дорожнього руху» тощо [7; 8, с. 15]. Тому необхідно здійснити послідовний аналіз базових понять, що складають зміст розуміння категорії «безпека дорожнього руху».

Так, вперше на міжнародному рівні термін «дорожній рух» з'явився в Конвенції ООН «Про дорожній рух» 1968 року [9]. Необхідно зазначити, що «дорожній рух» в назві був включений, а його визначення у тексті Конвенції не надавалось.

В законодавстві України термін «дорожній рух» зустрічається в декількох нормативно-правових актах, зокрема в: Законі України «Про дорожній рух» від 30.06.1993 р. № 3353-ХІІ, Правилах дорожнього руху, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 р. № 1306, Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі, затверджених наказом МВС України від 07.11.2015 р. № 1395, Положенні про Департамент патрульної поліції, затверджене наказом Національної поліції України від 06.11.2015 р. № 73 та ін. Однак роз'яснень щодо розуміння цієї категорії в зазначених актах не має. Аналіз чинного та ретроспективного національного законодавства дав наступні результати: на сайті Верховної Ради України в розділі «термінологія законодавства» на запит «дорожній рух» [10] ми отримали один нормативно-правовий акт, який втратив свою чинність. Це Наказ МВС України від 13.11.2006 р. № 1111, який затвердив «Інструкцію з діяльності підрозділів дорожньо-патрульної служби Державтоінспекції МВС України» і в якій визначалось, що «дорожній рух – сукупність суспільних відносин, що виникають у процесі переміщення людей і вантажів за допомогою транспортних засобів або без таких у межах дороги» [11].

В інший спосіб пошуку законодавчих дефініцій нам вдалось виявити, що Типове положення про Систему управління безпекою руху на автомобільному транспорті (на всіх рівнях – міністерство – підприємство), затверджене наказом Мінтранс України від 12.11.2003 р. № 877 визначає термін «дорожній рух» як процес руху на дорогах транспортних засобів та учасників дорожнього руху [12]. Водночас Національний стандарт України «Система управління безпекою дорожнього руху: Вимоги та настанова щодо застосування (ISO 39001:2012, IDT) ДСТУ ISO 39001:2015» містить положення, що дорожній рух (road traffic) – це моторизоване та немоторизоване використання дороги [13]. Якщо узагальнити, «дорожній рух» – це процес використання дороги за допомогою транспортних засобів або без таких.

Кращий результат надав запит щодо терміну «безпека», адже було отримано чотирнадцять нормативно-правових актів в яких давалось легальне визначення зазначеної категорії [14].

Основними характеристиками «безпеки» є: 1) відсутність неприпустимого ризику пов'язаного із заподіянням шкоди (Про затвердження Положення про систему управління безпекою польотів на авіаційному транспорті: Наказ Мінтранс України від 19.08.2003 р. № 650; Про затвердження Положення про систему управління безпекою руху поїздів у Державній адміністрації залізничного транспорту України: Наказ Мінтрансзв'язку України від 14.09.2004 р. № 818; 2) комплекс заходів, а також людські і матеріальні ресурси, які призначені для захисту (Про затвердження Правил супроводження в контрольованих зонах авіапідприємств матеріальних цінностей і пасажирів Укравіатранс: Наказ МВС України від 11.06.1996 р. № 168/397); 3) стан (Про затвердження Правил сертифікації суб'єктів, що надають послуги з аеронавігаційного обслуговування: Наказ Мінтрансзв'язку України від 22.01.2007 р. № 42).

У Типовому положенні про Систему управління безпекою руху на автомобільному транспорті (на всіх рівнях – міністерство – підприємство), затверженому наказом Мінтранс України від 12.11.2003 р. № 877 визначено, що термін «безпека» означає відсутність неприпустимого ризику, пов'язаного з травмуванням або загибеллю людей, заподіянням збитків навколишньому середовищу [12]. При цьому, слід враховувати, що у цьому разі ризиком є поява обставин, що обумовлюють виникнення надзвичайних (транспортних) подій [12]. Фактично мова йде про відхил від очікуваного та результат невизначеності, спричинення аварій (подія) та смертей і важких травм (наслідки) [13].

Що стосується терміну «безпека дорожнього руху», то електронний сервіс, як і у випадку аналізу терміну «дорожнього руху» надав лише один нормативно-правовий акт [15] в якому трактується зазначений термін і який втратив свою чинність. Так, в «Інструкції з діяльності підрозділів дорожньо-патрульної служби Державтоінспекції МВС України», яка затверджена Наказом МВС України від 13.11.2006 р. № 1111, визначається, що «безпека дорожнього руху – стан процесу дорожнього руху, що визначає ступінь захищеності учасників дорожнього руху від ДТП та їх наслідків», а «забезпечення безпеки дорожнього руху – діяльність, спрямована на попередження причин та умов виникнення ДТП, зниження тяжкості їх наслідків [10].

У Типовому положенні про Систему управління безпекою руху на автомобільному транспорті (на всіх рівнях – міністерство – підприємство), затверженому наказом Мінтранс України від 12.11.2003 р. № 877 визначено, що безпека дорожнього руху – характеристика дорожнього руху, що визначається аварійністю [12]. Водночас Національний стандарт України «Система управління безпекою дорожнього руху: Вимоги та настанова щодо застосування (ISO 39001:2012, IDT) ДСТУ ISO 39001:2015» містить положення, що безпека дорожнього руху (road traffic safety) – це умови та чинники, внаслідок яких виникають дорожньо-транспортні аварії та дорожньо-транспортні пригоди і які можуть (або мають можливість) спричинити смерть або важкі тілесні ушкодження для учасників дорожнього руху [13].

Окремо уточнимо, що у розумінні цього стандарту дорожньо-транспортна аварія (road traffic crash) – це зіткнення або інша подія на дорозі, яка призвела до смерті, будь-якого тілесного ушкодження або матеріальних збитків, а дорожньо-транспортна пригода (road traffic incident) є подією, що сталася внаслідок пошкодження складової частини дорожньо-транспортної системи (дороги, колісних транспортних засобів, системи швидкої медичної допомоги, учасників дорожнього руху) або її зовнішніх супутніх чинників. До таких пригод належать у тому числі дорожньо-транспортні аварії та інші менш значимі події. В нормативно-правових актах України, зокрема у Правилах дорожнього руху, термін «дорожньо-транспортна пригода визначено як «подія, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або поранені люди чи завдані матеріальні збитки» [13].

Отже, в законодавстві України терміни «безпека дорожнього руху», «дорожній рух» використовуються, містяться їхні легальні визначення, однак: 1) їхнє розуміння адаптовано під потреби конкретного нормативно-правового акту; 2) нормативно-правові акти, що містять відповідні визначення вже втратили чинність або є застарілими чи результатом спільної діяльності представників міжнародної спільноти. Відповідно, чинне законодавство в частині визначення понятійного апарату у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні є недосконалим. Це неприпустимо, адже сучасна негативна ситуація щодо забезпечення безпеки дорожнього руху становить загрозу для публічної безпеки і порядку. Тому наступний стратегічний документ щодо безпеки дорожнього руху в Україні має розроблятися з орієнтуванням на забезпечення безпеки дорожнього руху (нині чинна Стратегія орієнтована на підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні) та всі супутні нормативно-правові акти стратегічного значення (наприклад, План реалізації такої стратегії на поточний рік та Державні програми) мають апелювати однаковим термінологічним апаратом.

Після аналізу законодавчих положень, на нашу думку, доцільно звернутись й до положень наукової доктрини. Можемо констатувати, що термін «безпека» трактується як певний динамічний стан, що виникає в процесі діяльності об'єкту безпеки і взаємодії його з навколишнім середовищем. Вона не є певною характеристикою об'єкту, як наприклад колір, вага, і т.д. Вона не існує сама по собі, вона завжди відноситься до чогось. Безпека будь чого (предмет, машина, людина, суспільство і т. д.), розглядається тільки з позиції людських інтересів або людського розуміння позитивних або негативних процесів. Саме людська думка, на певному етапі, служить критерієм і визначає критерій небезпеки і безпеки. Таким чином, безпека є феноменом, а не певною якістю або характеристикою. Вона може бути вимірною і розрахованою щодо поставлених людиною критеріїв та може бути повною, відносною, частковою і т.п. Будь-який об'єкт теоретично може бути в повній безпеці навіть за відсутності захисту, при цьому повинні бути відсутні всі небезпеки (внутрішні і зовнішні). Підвищення рівня захисту підвищує рівень безпеки у зв'язку з тим, що знижується рівень ризику або певні небезпеки для захищеного об'єкту більш такими не є. Саме тому її слід розглядати, як динамічну категорію, адже небезпека і безпека виникають в процесі взаємодії об'єкта з навколишнім середовищем або є результатом внутрішньої діяльності об'єкта. В рамках статичної системи без включення часового компоненту питання безпеки та небезпеки не має сенсу [16, с. 94-95].

За думкою Т. Швеця, якщо термін «безпека» співвіднести з соціальним змістом «дорожнього руху, то в результаті отримаємо визначення: безпека дорожнього руху – це стан, коли учасникам дорожнього руху ніщо не загрожує. Адже безпеку дорожнього руху, як поняття, неможливо вирвати з контексту суспільних відносин в цілому. Насамперед, це серйозна наука, якою займаються фахівці у всьому світі. Тут багато складових, починаючи з діючого законодавства, дорожньої інфраструктури, організації перевезень, підготовки водіїв, в тому числі надання необхідної домедичної допомоги потерпілим внаслідок дорожньо-транспортних пригод і завершуючи суто ідеологічними аспектами, пов'язаними з потребою вчити громадян поважати закон [17, с. 272].

Дещо інше трактування цього терміну надає О. Герасимюк, вказуючи, що це комплекс та система правил, заходів і засобів, що забезпечують умови безпечного дорожнього руху, які спрямовані на захист і збереження життя і здоров'я активним та пасивним учасникам дорожнього руху, а також, захист і збереження довкілля та майна [18]. А за твердженнями В. Доненка [19], безпеку дорожнього руху у вузькому розумінні слід трактувати як специфічну складову громадського порядку та громадської безпеки, а в широкому – як частину національної безпеки. Безпека дорожнього руху визначена як складова національної безпеки, правотворча і правозастосовна діяльність уповноважених державних органів щодо захисту конституційно закріплених життєво важливих інтересів, насамперед, життя, прав і свобод, а також інтересу щодо реалізації потреб у переміщенні учасників дорожнього руху – громадян, осіб без громадянства та іноземців – пішоходів та водіїв [20].

Отже, під безпекою дорожнього руху ми розуміємо стан урегульованих суспільних відносин при якому мінімізовані з боку публічних суб'єктів ризики для учасників руху, що здійснено шляхом проведення комплексу державних, регіональних та місцевих управлінських, забезпечувальних, охоронних та захисних заходів з метою недопущення заподіяння фізичної та моральної шкоди людині, пошкодження або знищення об'єктів рослинного та тваринного світу, а також завдання збитків матеріальним цінностям та благам конкретної особи, суспільства та держави в цілому.

Висновки. Встановлення правил безпечної поведінки, контроль та моніторинг їхнього виконання шляхом здійснення охоронної діяльності є необхідними умовами для становлення безпекового середовища у транспортних процесах на рівні допустимого. Мінімізація ризиків, загроз та викликів для соціально-економічних цінностей людини, суспільства та держави в цілому у сфері дорожнього руху є також невід'ємною складовою цього процесу. Тому беззаперечно безпека дорожнього руху є об'єктом адміністративної діяльності Національної поліції навіть пропри те, що як правова категорія вона має недосконале законодавче визначення.

Література

1. Каченко І. О. Ризики у транспортних процесах : навч. посібник; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 114 с.
2. Птиця Г. Г., Абрамова Л. С. Прогнозування ризиків ДТП на автомобільних дорогах. *Вісник ВПІ*. 2021. Вип. 3. С. 84–92.
3. Статистика ДТП в Україні: куди рухаємося – до Європи чи до Ліберії? ТОВ «УСІ», 2020. URL: <https://ukrsi.com.ua/news/item/?id=97>

4. У 2020 році кількість ДТП зроста майже на 8 тисяч. *Українська правда*, 2021. URL: <https://www.prawda.com.ua/news/2021/01/13/7279729/>
5. За 10 місяців кількість ДТП в Україні збільшилася на 14%. *Опендатабот*, 2021. URL: <https://opendatobot.ua/analytics/dtp-2021>
6. Road Safety Strategy. For the United Nations. System and its Personnel. A Partnership for Safer Journeys. United Nations, 2020. URL: https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/2020/09/road_safety_strategy_booklet.pdf
7. Лазаренка М. В. Адміністративно-правове регулювання безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 235 с.
8. Калюк О.М., Константінов С.Ф., Куліков В.А. Адміністративна діяльність Національної поліції: навчальний посібник для підготовки до іспиту; за ред. Кулікова В.А. К.: «Освіта України», 2016. 230 с.
9. Конвенція про дорожній рух: Міжнародний документ від 08.11.1968. Офіційний сайт Верховної Ради України, 2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_041#Text
10. Дорожній рух. Термінологія законодавства. *Офіційний сайт Верховної Ради України*, 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/7754>
11. Інструкція з діяльності підрозділів дорожньо-патрульної служби Державтоінспекції МВС України: Наказ МВС України від 13.11.2006 № 1111. Офіційний сайт Верховної Ради України, 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-06/ed20090717/find?text=%C4%EE%F0%EE%E6%ED%B3%E9+%F0%F3%F5#Text>
12. Про затвердження Типового положення про Систему управління безпекою руху на автомобільному транспорті (на всіх рівнях – міністерство – підприємство): Наказ Мінтранс України від 12.11.2003 № 877. *Офіційний сайт Верховної Ради України*, 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0877361-03#Text>
13. Система управління безпекою дорожнього руху. Вимоги та настанова щодо застосування (ISO 39001:2012, IDT): Національний стандарт України ДСТУ ISO 39001:2015. Закон, ТОВ «Ай Ті Систем Юкрейн», 2021. URL: https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/39001-2015_0.pdf
14. Безпека. Термінологія законодавства. Офіційний сайт Верховної Ради України, 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/1742>
15. Безпека дорожнього руху. Термінологія законодавства. *Офіційний сайт Верховної Ради України*, 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/1753>
16. Заплатинський В. Логіко-детермінантні підходи до розуміння поняття «безпека». *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. 2012. Вип. 5. С. 90–97.
17. Швець Т.М. Організація дієвої та ефективної системи управління безпеки дорожнього руху та безпеки перевезень і належної її функціонування – це чиясь врятоване життя!!! *Пам'ятаймо, бо це важливо для кожного з нас. Безпека дорожнього руху: правові та організаційні аспекти*: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 17 листопада 2017 року). Кривий Ріг, 2017. С 271–276.
18. Герасимюк О. В., Бурлака О.В. Аспекти забезпечення безпеки дорожнього руху. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України серія: військові та технічні науки*. 2013.
19. Доненко В. В. «Громадський порядок», «громадська безпека», «безпека дорожнього руху» як складові безпеки. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету в внутрішніх справах*. 2011. № 4. С. 29–37.
20. Про Національну гвардію Міністерства внутрішніх справ України: Проект Закону України. К., 2006.